

**ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛЯ ДАНИЛА**

**Факультет суспільних і прикладних наук
Кафедра архітектури та будівництва**

на правах рукопису

Дольний Остап Андрійович

УДК 340.11

**РЕФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТОК АРХІТЕКТУРИ
ІНТЕГРОВАНОЇ СИСТЕМИ ГРОМАДСЬКИХ ПРОСТОРІВ
В М. ІВАНО-ФРАНКІВСЬКУ
РІВНЯ МАГІСТР**

Спеціальність 191 – «Архітектура та містобудування»

Наукова робота на здобуття кваліфікації магістра

Науковий керівник
Доктор технічних наук, професор
Габрель Микола Михайлович

Івано-Франківськ – 2025

ЗВО «Університет Короля Данила»
Факультет суспільних і прикладних наук

Кафедра архітектури та будівництва

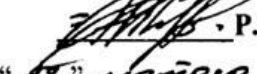
Освітній рівень «магістр»

Спеціальність: 191 «Архітектура та містобудування»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

архітектури та будівництва

 Р.М. ЖИРАК
"23" листопада 2026 року

ЗАВДАННЯ

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТА

Дольного Остапа Андрійовича

1. Тема роботи: «Реформування та розвиток архітектури інтегрованої системи громадських просторів в м. Івано-Франківську»

Керівник роботи: Доктор технічних наук, професор Микола Михайлович Габрель

Затверджені наказом вищого навчального закладу від "27" 08 2025 року № 77/с.

2. Термін подання студентом роботи: 10.02.2026 року

3. Вихідні дані до роботи: генеральний план м. Івано-Франківська, топогеодезичні підоснови ділянок проектування (рекреаційна зона «Парк Ветеранів», Північний бульвар, площа Ринок та Тринітарська, площа перед Драмтеатром), матеріали натурних обстежень та фотофіксації, нормативна та наукова література з урбаністики та просторового планування.

4. Зміст роботи (перелік питань, які потрібно розробити):

ВСТУП: актуальність, мета роботи, завдання, предмет і об'єкт дослідження, наукова новизна, практичне значення отриманих результатів.

Розділ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ РЕВІТАЛІЗАЦІЇ УРБАНІЗОВАНИХ ЛАНДШАФТІВ ТА ГРОМАДСЬКИХ ПРОСТОРІВ: 1.1. Визначення громадського простору; 1.2. Класифікація громадських просторів; 1.3. Історична еволюція та морфологічні трансформації громадських просторів; 1.4. Аналіз передового світового та вітчизняного досвіду; 1.5. Нормативно-правове регулювання організації громадських просторів.

Розділ 2. ПЕРЕДПРОЄКТНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА АНАЛІЗ ІСНУЮЧОГО СТАНУ: 2.1. Еволюція планувальної структури міста: порівняльний аналіз Генеральних планів; 2.2. Натурні обстеження та ідентифікація морфологічних конфліктів міського середовища.

Розділ 3. АРХІТЕКТУРНО-ПЛАНУВАЛЬНА ОРГАНІЗАЦІЯ ІНТЕГРОВАНОЇ СИСТЕМИ ГРОМАДСЬКИХ ПРОСТОРІВ: 3.1. Концептуальна модель: Формування лінійно-вузлового каркасу міста; 3.2. Проектні рішення щодо ревіталізації історичного ядра; 3.3. Морфологічна реструктуризація транзитного коридору; 3.4. Архітектурно-просторова реорганізація громадського вузла «Театральний»; 3.5. Рекреаційна зона «Парк Ветеранів»: Комплексна екологічна ревіталізація та ландшафтна організація.

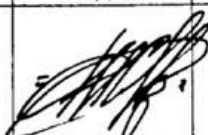

Розділ 4. ОХОРОНА ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКА В НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ: 4.1. Концепція цивільного захисту в структурі громадського простору; 4.2. Охорона праці при виконанні будівельно-монтажних робіт; 4.3. Пожежна безпека проєктованих об'єктів.

ВИСНОВКИ

5. Перелік графічного матеріалу: схема еволюції планувальної структури, опорний план (аналіз існуючого стану), генеральний план, схема концептуальної моделі лінійно-вузлового каркасу, поперечні профілі вулиць (бульварів),

архітектурно-планувальні рішення вузлів (площа перед Драмтеатром, Парк Ветеранів), візуалізації.

6. Консультанти розділів роботи:

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв
Вступ	Жирак Р.М. доктор філософії, доцент кафедри архітектури та будівництва		
Розділ I. Аналітичний огляд	Габрель М.М. доктор технічних наук, професор		
Розділ II. Передпроектна частина	Габрель М.М. доктор технічних наук, професор		
Розділ III. Проектна частина	Габрель М.М. доктор технічних наук, професор		
Розділ IV. Охорона праці та цивільний захист	Касіянчук В.Д К.т.н., професор кафедри архітектури та будівництва		
Висновки. Нормоконтроль	Жирак Р.М. доктор філософії, доцент кафедри архітектури та будівництва		

7. Дата видачі завдання: 03 вересня 2025 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1.	Вступ	03.09.2025 р. – 15.09.2025 р.	
2.	Розділ I. Аналітичний огляд	16.09.2025 р. – 09.10.2025 р.	
3.	Розділ II. Передпроектна частина	10.10.2025 р. – 05.11.2025 р.	
4.	Розділ III. Проектна частина	06.11.2025 р. – 19.01.2026 р.	

5.	Розділ IV. Охорона праці. Висновки	20.01.2026 р. – 21.01.2026 р.	
6.	Оформлення роботи та підготовка до захисту	22.01.2026 р. – 10.01.2026 р.	

Студентка

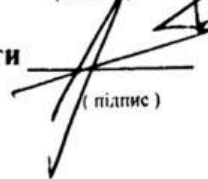

(підпис)

Дольний О.А.

(прізвище та ініціали)

Керівник роботи

(підпис)

Габрель М.М.

(прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Метою дослідження магістерської роботи є розробка архітектурно-планувальної моделі **інтегрованої системи громадських просторів** центральної частини Івано-Франківська, що забезпечує відновлення втрачених пішохідних та екологічних зв'язків між урбанізованим ядром та природним каркасом міста.

В першому розділі розглянуто про визначення громадського простору. **Громадський простір** – це загальнодоступна, відкрита для всіх міська територія (вулиця, парк, сквер, набережна, площа), яка існує для безпосередньої соціальної взаємодії, рекреації та культурного життя населення.

В другому розділі розглянуто еволюцію планувальної структури міста: порівняльний аналіз Генеральних планів (2001–2019 рр.)

Третій розділ представляє концептуальну модель: Формування лінійно-вузлового каркасу міста. На основі проведеного аналізу містобудівних розривів та світового досвіду, пропонується стратегія розвитку Івано-Франківська через створення **Єдиного інтегрованого каркасу громадських просторів**. Генеральна ідея полягає у фізичному та просторовому «зшиванні» фрагментованих територій у безперервний маршрут, який з'єднує урбанізоване історичне ядро з природною периферією.

В четвертому розділі розглянуто концепцію цивільного захисту в структурі громадського простору. В умовах воєнного стану та підвищених ризиків техногенного характеру, проєктування громадських просторів вимагає інтеграції захисних споруд цивільного захисту. Відповідно до ДБН В.2.2-5:2023 «Захисні споруди цивільного захисту», проєктним рішенням передбачено використання підземного простору як об'єкта подвійного призначення (СПП).

КЛЮЧОВІ СЛОВА: ІНТЕГРОВАНА СИСТЕМА ГРОМАДСЬКИХ
ПРОСТОРІВ, УРБАНІЗОВАНЕ ЯДРО, ГЕНЕРАЛЬНІ ПЛАНИ,
КОНЦЕПЦІЮ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ.

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Сучасний етап розвитку урбаністики характеризується глобальною зміною парадигми проектування міського середовища. В умовах незворотних кліматичних змін, про що свідчать звіти Організації Об'єднаних Націй (ООН), міста стикаються з критичними викликами: підвищенням середньорічних температур, дефіцитом водних ресурсів та почастишанням екстремальних погодних явищ. За даними ООН, до 2050 року понад 50% населення планети проживатиме в регіонах з водним стресом, що вимагає негайної адаптації міської інфраструктури до нових реалій.

Відповіддю на ці виклики стала загальноєвропейська стратегія «Зеленого курсу» (Green Deal), яка пріоритезує розвиток зеленого каркаса міста та формування Смарагдової мережі (Emerald Network). Сучасні тенденції ландшафтної архітектури відходять від створення ізольованих декоративних скверів до формування єдиної, неперервної екосистеми. Така система виконує функцію «зелених легенів», забезпечуючи біорізноманіття, акумуляцію дощових вод та зниження ефекту «міського теплового острова» (Urban Heat Island).

Окрім екологічної функції, критичного значення набуває проблема **просторової цілісності (connectivity)** міста. Сучасні виклики Івано Франківська пов'язані з **фрагментацією** міської тканини: зелені зони відрізані від житлових районів магістралями, а історичний центр заблокований транспортом. В умовах зростання кількості ветеранів та маломобільних груп населення, громадські простори не можуть існувати як ізольовані «острови». Актуальність дослідження полягає у необхідності формування **єдиної інтегрованої системи**, де безбар'єрність, рекреація та соціальна взаємодія забезпечуються не точково, а на рівні неперервного міського каркасу.

Для Івано-Франківська дана проблематика набуває критичної гостроти. Містобудівна політика останніх десятиліть, спрямована на агресивне ущільнення забудови («точкове» будівництво, підвищення поверховості), призвела до руйнування історичного балансу між урбанізованими та природними територіями. Спостерігається небезпечна тенденція до розриву пішохідних зв'язків та витіснення рекреаційних зон на периферію. Центральна частина міста страждає від перегріву, загазованості та відсутності якісних комунікаційних осей, що з'єднували б її з водним каркасом міста.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дипломний проєкт базується на засадах Державних будівельних норм України, Стратегії просторового розвитку Івано-Франківська та враховує сучасні європейські директиви щодо адаптації міст до змін клімату та сталої мобільності.

Мета і завдання дослідження. Метою роботи є розробка архітектурно-планувальної моделі **інтегрованої системи громадських просторів** центральної частини Івано-Франківська, що забезпечує відновлення втрачених пішохідних та екологічних зв'язків між урбанізованим ядром та природним каркасом міста.

Для досягнення мети поставлено такі завдання:

Проаналізувати світовий та вітчизняний досвід формування **безперервних пішохідних мереж** та стратегій «зшивання» розрізнених міських територій.

Дослідити еволюцію планувальної структури Івано-Франківська та виявити причини виникнення **містобудівних розривів** на осі «Центр – Бульвари – Озеро».

Ідентифікувати ключові конфлікти (транспортні, морфологічні, екологічні) у вузлових точках системи (площа перед Драмтеатром, з'єднання Бульварів, Міське озеро, Площа Ринок).

Сформулювати принципи архітектурної реорганізації транзитних та рекреаційних зон у **єдиний лінійно-вузловий каркас**.

Розробити проектну пропозицію, що об'єднує різнотипні простори в цілісну систему (концепція «Великого пішохідного центру»).

Об'єкт дослідження – система громадських просторів центральної частини м. Івано-Франківська.

Предмет дослідження – принципи та методи архітектурно планувальної **інтеграції** фрагментованих міських територій у єдиний просторовий каркас в умовах реконструкції.

Методологія досліджень: Для вирішення поставлених завдань використано комплекс загальнонаукових та спеціальних методів, зокрема:

Аналіз містобудівної документації (Генеральні плани Івано-Франківська 1983, 2001, 2019 рр.) для виявлення еволюції планувальних рішень.

Метод натурних досліджень: фотофіксація, аналіз пішохідних кореспонденцій, дослідження морфології забудови та профілів вулиць.

Графоаналітичний метод для виявлення планувальних обмежень та конфліктів.

Порівняльний аналіз для адаптації світового досвіду (зокрема країн Європи) до умов Івано-Франківська.

Архітектурне моделювання для розробки проектної пропозиції.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у розробці комплексної моделі ревіталізації громадських просторів міста Івано Франківська на основі інтеграції принципів кліматичної стійкості, безбар'єрності та збереження історичної ідентичності. Вперше для умов міста запропоновано об'єднання різних за типологією локацій у єдиний безперервний пішохідно-зелений каркас.

Практичне значення одержаних результатів. Розроблені архітектурно-містобудівні рішення можуть бути використані органами місцевого самоврядування Івано-Франківська при оновленні Генерального плану міста, а також як методична база для проектування аналогічних громадських просторів в інших містах України.

Структура роботи: Дипломна робота складається зі вступу, трьох розділів, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ РЕВІТАЛІЗАЦІЇ УРБАНІЗОВАНИХ ЛАНДШАФТІВ ТА ГРОМАДСЬКИХ ПРОСТОРІВ

1.1 Визначення громадського простору

Громадський простір – це загальнодоступна, відкрита для всіх міська територія (вулиця, парк, сквер, набережна, площа), яка існує для безпосередньої соціальної взаємодії, рекреації та культурного життя населення.

Характер взаємодії населення та сценарії використання обумовлюються його розташуванням у структурі міста, навколишньою забудовою та потребами мешканців.+

1.2. Класифікація громадських просторів

Для системного аналізу та подальшого проектування інтегрованої системи, громадські простори доцільно класифікувати за трьома

ключовими критеріями: масштабом обслуговування, домінуючою функцією та режимом доступу.

1. За ієрархією (масштабом) у планувальній структурі міста:

Загальноміські простори: Це вузлові елементи міського каркасу, що формують ідентичність міста та притягують потоки людей з усіх районів, а також туристів. До них відносяться головні площі, центральні пішохідні вулиці, великі парки культури та відпочинку, міські набережні. Вони розраховані на проведення масових заходів та загальноміську рекреацію.

Районні простори: Обслуговують мешканців окремих планувальних районів або житлових масивів. Це сквери, бульвари, площі перед громадськими центрами району. Їхня пішохідна доступність зазвичай становить 10–15 хвилин.

Локальні (мікрорайонні) простори: Простір "найближчого доступу", інтегрований безпосередньо в житлову забудову. Це внутрішні двори, невеликі "кишенькові" парки, дитячі та спортивні майданчики. Вони забезпечують щоденну короткочасну рекреацію та соціалізацію сусідів.

2. За домінуючою функцією:

Рекреаційні (зелені) простори: Основною функцією є контакт з природою, психологічне розвантаження та оздоровлення. Сюди відносяться парки, сквери, сади, набережні та лісопарки. Саме ці простори формують "зелено-блакитний каркас" міста.

Транзитно-комунікаційні простори: Забезпечують зв'язність міста та переміщення пішоходів. Це вулиці, тротуари, пішохідні алеї, велосипедні доріжки. В сучасній урбаністиці вони розглядаються не лише як транспортні коридори, але і як повноцінні простори для

перебування (променади).

Соціально-подієві (громадські) вузли: Простори, орієнтовані на активну соціальну взаємодію, торгівлю, проведення ярмарків, мітингів чи концертів. Це переважно міські площі, еспланади, ринкові площі.

3. За рівнем доступу та формою власності:

Цей критерій є критично важливим для розуміння сучасних конфліктів у міському середовищі (наприклад, захоплення тротуарів парковками або закриття дворів).

Загальнодоступні (публічні) простори (Public Spaces): Території муніципальної власності, що є безумовно відкритими для вільного та безкоштовного доступу всіх категорій громадян 24/7. Це класичні вулиці, площі та парки. Вони є основою демократичного міста.

Напівпублічні / Напівприватні простори (Semi-public): Території, які можуть перебувати у приватній власності, але відкриті для громадського використання з певними обмеженнями (часовими, поведінковими). Прикладами є площі перед комерційними об'єктами, відкриті тераси, пасажі, території кампусів. Проблема таких просторів полягає у ризику їх раптового закриття або приватизації функцій.

Приватні простори (Private Spaces): Території із закритим режимом доступу (приватні двори, закриті житлові комплекси). Надмірне поширення таких зон призводить до фрагментації пішохідної мережі міста.

Висновок до підрозділу: Ефективна система громадських просторів можлива лише за умови збалансованого поєднання всіх типів та забезпечення безперервних зв'язків між ними, де публічний доступ є пріоритетом.

1.3. Історична еволюція та морфологічні трансформації громадських просторів: від світових архетипів до локальних викликів

Історія розвитку містобудування засвідчує, що архітектурно планувальна організація громадських просторів є не лише функціональним елементом міської тканини, але й прямим відображенням соціально політичного устрою та культурної парадигми відповідної епохи. Для комплексного обґрунтування проектних рішень дипломної роботи та розуміння природи сучасних конфліктів в Івано-Франківську, проведено багаторівневий ретроспективний аналіз еволюції публічних просторів. Дослідження охоплює три рівні: аналіз фундаментальних світових моделей, специфіку регіональної містобудівної традиції та детальний розбір трансформації конкретних об'єктів проектування.

1.3.1. Генеза архетипів публічного простору: світовий досвід

Фундаментальні принципи організації комфортного та соціально активного міського середовища, на які спирається сучасна європейська урбаністика, сформувалися через еволюцію ключових історичних моделей:

Античний ідеал поліфункціональності (Афінська Агора, Греція).

Агора виступає класичним прикладом демократичного простору, що синкретично поєднував функції торгівлі, політичної діяльності (місце засідання еклезії), судочинства та сакральних ритуалів. *Архітектурно планувальні особливості:* Простір не був хаотичним; він мав чітку артикуляцію меж завдяки стоа (критим колонадам і галереям). Це архітектурне рішення виконувало подвійну функцію: забезпечувало кліматичний комфорт (тіньовий захист від сонця) та формувало масштаб забудови, співмірний людині, що є еталонним для пішохідних просторів.

Ретроспективний аналіз дозволяє виділити три ключові морфотипи громадських просторів, еволюція яких простежується в структурі Івано-Франківська:

1. Торгівельно-адміністративний архетип (Середньовіччя – Ренесанс).

Класичним взірцем є **площа Ринок Головний у Кракові (Rynek Główny)** — найбільший середньовічний майдан Європи.

- *Морфологія:* Центричний простір з домінантою (Ратуша/Сукениці) посередині.
- *Функція:* Поєднання торгівлі, адміністративного управління (Магістрат) та місця народних зборів.
- *Проекція на Івано-Франківськ:* Цей архетип повністю відповідає площі Ринок навколо Ратуші, яка історично формувалася за тими ж принципами Магдебурзького права, але сьогодні потребує функціонального переосмислення.

1.3.2. Регіональний та локальний контекст: від Магдебурзького права до «Ідеального міста»

Містобудівна культура Галичини формувалася під безпосереднім впливом європейських традицій Магдебурзького права та ренесансних концепцій регулярного розпланування.

Регіональна модель (Площа Ринок, Львів). Львівська площа Ринок демонструє класичну схему середньовічного регулярного міста. Її планувальна структура базується на характерній композиції «вісімки» (з кожного кута площі виходять по дві вулиці). Таке розпланування є кліматично обумовленим: воно захищає центральний простір від наскрізних вітрів, а зміщення осей вулиць створює ефектні візуальні куліси, що збагачує перцепцію простору.

Локальна модель (Івано-Франківськ / Станиславів). На відміну від Львова, Івано-Франківськ є унікальним прикладом реалізації ренесансної утопічної концепції «Ідеального міста-фортеці» (Citta Ideale) з жорсткою геометричною структурою. Історичний каркас міста базувався на чіткій функціональній ієрархії просторів:

Площа Ринок (Адміністративне ядро): Геометричний центроїд

фортеці. Тут Ратуша виступає як масивна острівна домінанта посеред площі, що задає центричний сценарій руху.

Майдан Шептицького (Сакрально-освітній кластер): Простір, сформований ансамблем Колегіального костелу та Катедрального собору. Історично він виконував функцію тихої рекреації та освіти (Академія), створюючи необхідний контраст до активного торговельного Ринку.

Вічевий Майдан (Громадсько-політичний вузол): Простір, що пройшов складну еволюцію від репрезентативного скверу («Краттерівка») до головної арени політичного волевиявлення громади.

1.3.3. Ретроспективний аналіз морфологічної трансформації

об'єктів проєктування

Якщо історичне ядро міста розвивалося еволюційно, зберігаючи певну спадкоємність, то території, обрані для дипломного проєктування, зазнали у другій половині ХХ – на початку ХХІ ст. радикальних, часто травматичних втручань. Порівняльний аналіз картографічних матеріалів дозволяє констатувати системне руйнування їхнього первинного «містобудівного коду».

А) Громадське ядро (Площа перед Драмтеатром): Спадщина ідеологічного гігантизму та втрата масштабу

Історичний морфотип (до 1970-х рр.): Згідно з архівними картами ХІХ ст., дана територія функціонувала як закритий господарський кластер. Щільний периметр формували **Військові склади (Magazyny Wojskowe)** та **Провіантські склади**, що межували з Католицьким цвинтарем. Забудова мала дрібнозернисту структуру (1–2 поверхи) і була візуально та фізично ізольована від активного міського життя.

Містобудівний задум (Радянський модернізм): Масштабна реконструкція 1980-х рр. переслідувала мету створення нового **адміністративно-ідеологічного центру**, альтернативного історичній площі Ринок. Було сформовано монументальний модерністський ансамбль, до якого увійшли три доміанти: Музично-драматичний театр (культура), **Будинок політосвіти** (ідеологія) та готель «**Україна**» (інфраструктура).

Функціональна трансформація: Площа проектувалася не як рекреаційна зона (сквер чи парк), а як ритуальний простір (плац) для проведення масових демонстрацій та урочистостей. Головною композиційною віссю виступав **пам'ятник В. Леніну**, на який орієнтувалися візуальні перспективи. Гіпертрофований масштаб еспланади був продиктований технологічною необхідністю розміщення колон демонстрантів та забезпеченням дистанції для огляду монументальних фасадів.

Сучасний діагноз («Функціональний вакуум»): Після зміни політичної парадигми та демонтажу ідеологічних маркерів простір втратив первинний сценарій використання. Площа залишилася занадто великою для пішохода, позбавленою кулісного озеленення та «людського масштабу». Це призвело до ефекту кліматичного дискомфорту («тепловий острів» влітку, вітровий коридор взимку) та перетворення потенційного громадського центру на транзитну пустку.

Б) Транзитна вісь (З'єднання Бульварів): Діалектика проєктного задуму та реалізації в умовах законодавчої дерегуляції

Містобудівна генеза та стратегічна доцільність: Формування єдиної магістральної осі шляхом з'єднання Південного та Північного бульварів було закладено у генеральних планах міста як пріоритетний інфраструктурний проєкт. Його мета полягала у замкненні малого

транспортного кільця, що мало б забезпечити децентралізацію транспортних потоків та суттєве розвантаження історичного ядра (зокрема, вулиць Галицької та Січових Стрільців). Відтак, з інженерно-транспортної точки зору, даний проєкт є безумовно виправданим та необхідним елементом міського каркасу.

Етап регламентованого планування (Детальний план території):

На початковій стадії конверсії території колишньої військової частини (Полку зв'язку) розвиток ділянки відбувався у правовому полі чинної на той час містобудівної документації. Було розроблено та затверджено

Детальний план території (ДПТ), який базувався на принципах квартальної забудови середньої поверховості. Проєктні рішення передбачали:

Формування цілісного ансамблю житлової забудови з граничною висотністю **до 9 поверхів**;

Створення нормативних червоних ліній з обов'язковим облаштуванням широких пішохідних еспланад та буферного озеленення;

Чітку ієрархію просторів: розмежування транзитної магістралі, зон паркування та прибудинкових територій.

Законодавчий злам та деформація проєктних рішень (2011 р.):

Критичним моментом, що змінив вектор розвитку території, стало прийняття Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» (2011 р.). Цей нормативний акт, спрямований на дерегуляцію будівельної галузі, фактично нівелював контрольні функції органів місцевого самоврядування та архітектурних рад.

Механізм спотворення: Користуючись лібералізацією законодавства, забудовники розпочали процес системного «коригування» проєктної документації безпосередньо в процесі будівництва. Параметри

щільності та висотності, закладені в ДПТ, були проігноровані на користь комерційної ефективності («максимізації метрів»).

Морфологічний колапс та деградація вуличного профілю (2016–2020 рр.): Фінальний етап реалізації, що відбувся після демонтажу стихійного ринку («П'яний базар») та фізичного з'єднання дорожнього полотна, характеризується повною втратою архітектурно-планувальної логіки.

Внаслідок неконтрольованої вертикальної інтенсифікації висотність забудови зросла до **12–16 поверхів**. Найбільш руйнівним наслідком стало спотворення поперечного профілю вулиці. Замість закладеної в ДПТ концепції бульвару з активним фасадом, було реалізовано **структуру «господарського двору»**, екстрапольовану на магістральну вулицю. Сформована морфологічна модель має наступну деградовану структуру (від фасаду до дороги):

Фронт забудови: Висотні домінанти (12–16 пов.), що створюють ефект візуального тиску.

Внутрішній проїзд: Технічна смуга руху вздовж будинків, що дублює магістраль.

Смуга паркування: Зона перпендикулярного або паралельного паркування, що займає основну частину простору між будинком і дорогою.

Рудиментарний тротуар: Пішохідна зона звужена до критичних значень (1.0–1.5 м) та позбавлена інклюзивності.

Технічна зона: Вузька смуга газону без посадки великомірних дерев. **Магістраль:** Проїжджа частина з інтенсивним рухом.

Сучасний діагноз («Антигуманний транзитний коридор»):

Внаслідок описаних трансформацій вулиця втратила ознаки громадського простору. Пішохідний транзит маргіналізовано: люди змушені пересуватися вузькою смугою, затиснутою між бамперами автомобілів та швидкісним потоком, в умовах підвищеної загазованості та відсутності акустичного комфорту. Відсутність передбаченого первинним планом буферного озеленення призвела до утворення «кам'яного каньйону» з порушеним режимом інсоляції та аерації.

В) Рекреаційна зона (Проектна назва «Парк Ветеранів»): Хронологія територіальної експансії та трансформація планувальної структури

Ретроспективний аналіз містобудівної документації (1981–2001 рр.):

Аналіз Генеральних планів міста попередніх періодів демонструє, що територія навколо міського озера (включно з північно-західним берегом) історично трактувалася як **єдиний нерозривний ландшафтно-рекреаційний каркас**. У Генплані 1981 року та його редакції 2001 року дана зона була закріплена виключно як територія зелених насаджень загального користування та спортивних споруд відкритого типу, що формувала санітарно-захисний буфер між акваторією та житловою забудовою вулиці Ленкавського. Жодної капітальної забудови у прибережній смузі не передбачалося.

Період ландшафтної стабільності (2004–2013 рр.): Моніторинг супутникових знімків за вказаний період підтверджує фактичне збереження природного ландшафту. Територія функціонувала як зона природної сукцесії (луки, самосівні гаї), виконуючи екологічну функцію. Антропогенний вплив обмежувався стихійною рекреацією; межі зеленої зони залишалися стабільними.

Етап агресивної урбанізації та підміни функцій (з 2015 р.):

Критичний злам у морфології території зафіксовано на знімках 2015

року. Розпочався процес інтенсивного освоєння прибережної зони, що супроводжувався маніпуляціями з цільовим призначенням земель.

Механізм відчуження: Відведення земельних ділянок відбувалося під декларативним приводом розміщення «об'єктів громадського призначення» (що формально не суперечить рекреаційному статусу).

Де-факто реалізація: Відбулася **системна підміна функціонального призначення**. Замість загальнодоступної громадської інфраструктури було реалізовано комерційні об'єкти закритого типу: багатоповерхові житлові комплекси та приватний медичний центр (пологовий будинок).

Легалізація порушень: Генеральний план 2019 року вже постфактум зафіксував зміну зонування, перевівши частину колишніх зелених зон у категорії змішаної та житлової забудови (Ж-3, Г-3), що фактично легітимізувало забудову зеленого каркасу.

Феномен «Парку Ветеранів» як інструмент просторового захисту:

Ділянка, що розглядається у дипломному проєкті, є єдиним вцілілим фрагментом («останцем») природного ландшафту на цій ділянці берега. Ініціатива створення «Парку Ветеранів» виникла як **соціальний імператив** — реакція громадянського суспільства на загрозу тотальної забудови узбережжя. Закріплення за цією територією статусу парку з реабілітаційною функцією розглядається громадою не лише як елемент благоустрою, а передусім як юридичний «бар'єр», що унеможлиблює подальшу експансію забудовників вглиб рекреаційної зони.

Сучасний діагноз («Територія боротьби»): Наразі об'єкт перебуває у стані невизначеності. Хоча фізичний наступ забудови тимчасово зупинено активістами, територія залишається невпорядкованою ділянкою зі складним гідрологічним режимом. Відсутність якісного благоустрою робить її вразливою. Проєктна пропозиція має на меті

остаточну фіксацію меж парку шляхом створення соціально значущої інфраструктури, ліквідація якої буде неможливою.

Висновки до розділу 1.3:

Узагальнюючи результати ретроспективного та морфологічного аналізу, можна констатувати, що сучасна криза системи громадських просторів Івано Франківська є наслідком розриву спадкоємності містобудівних традицій. Якщо історичне ядро міста (Станиславів) формувалося на принципах європейського урбанізму — ансамблевості, пішохідної доступності та співмірності архітектури людині, — то розвиток досліджуваних територій у XX–XXI століттях відбувався за сценаріями, що ігнорували ці цінності.

Дослідження виявило три типології деформації міського середовища, які потребують виправлення засобами архітектурного проектування:

Конфлікт масштабу та ідеології (Площа перед Драмтеатром):

Спадщина радянського модернізму залишила місту простір, спроектований для масових ритуалів, а не для людини. Його гіпертрофовані розміри та відсутність кулісного зонування створюють ефект «функціонального вакууму».

Конфлікт інтересів та нормативний нігілізм (З'єднання Бульварів):

Реалізація стратегічно важливого інфраструктурного проекту була спотворена через домінування комерційних інтересів над якістю середовища. Ігнорування Детального плану території (ДПТ) призвело до формування агресивного урбаністичного профілю, де пішохідна функція маргіналізована.

Конфлікт землекористування та екології (Парк Ветеранів):

Системна підміна цільового призначення земель («громадська забудова» замість рекреації) призвела до втрати значної частини природного каркасу. Вціліла територія потребує не лише благоустрою,

а й фізичного та юридичного закріплення меж через створення безальтернативної рекреаційної інфраструктури.

Отже, вирішення проблем досліджуваних ділянок лежить не в площині поверхневого декорування, а вимагає **комплексної ревіталізації**: повернення людського масштабу, відновлення екологічного балансу та реінтеграції цих територій у ментальну мапу міста як безпечних та інклюзивних просторів.

1.4. Аналіз передового світового та вітчизняного досвіду: Типологічні моделі ревіталізації урбанізованих ландшафтів

Системний аналіз реалізованих міжнародних проєктів дозволяє виокремити ефективні стратегії трансформації міського середовища, які базуються на принципах сталого розвитку (Sustainable Development) та є релевантними до морфологічних викликів Івано-Франківська. Вибірка аналогів здійснена за критерієм відповідності ключовим проєктним завданням: інтеграція синьо-зеленої інфраструктури, використання підземного простору та соціокультурна адаптація територій.

1.4.1. Світовий досвід (Міжнародні прототипи)

1. Стратегія «Grey to Green» (Від сірого до зеленого), Шеффілд, Велика Британія

Рис. 1.1 Приклад інтеграції зеленої інфраструктури в профіль вулиці (досвід ЄС)

*(Типологічний аналог для реконструкції З'єднання
Бульварів)*

Концептуальна основа: Трансформація колишньої автомагістралі у лінійний еко-коридор. За рахунок звуження проїжджої частини («Road Diet») вивільнено простір для влаштування каскаду **біодренажних каналів (bioswales)**.

Науково-практичне значення для проєкту: Кейс доводить інженерну та економічну ефективність заміни традиційної зливової каналізації на природні системи фільтрації (SUDS). Це є безпосереднім прототипом для проєктного рішення на ділянці Південного бульвару, де зелена смуга виконує функцію фіторе mediaції стоків.

2. Громадський простір «Israels Plads», Копенгаген, Данія*(Типологічний аналог для ревіталізації площі біля Драмтеатру)*

Концептуальна основа: Створення мультифункціонального «міського килима» над об'ємом підземного паркінгу. Проєкт демонструє відмову від музеєфікації простору на користь інтеграції активного дозвілля: елементи ландшафту (сходи, пандуси) адаптовані для використання молоддю (скейтбордінг, баскетбол).

Науково-практичне значення для проєкту: Обґрунтовує доцільність використання перепаду рельєфу (біля готелю «Надія») для розміщення паркінгу, дах якого стає озеленим громадським простором. Також підтверджує правильність рішення щодо «легалізації» скейт-споту через архітектурний бетон вхідної групи театру.

3. Ландшафтний парк «Qunli Stormwater Park», Харбін,

Китай (*Типологічний аналог для Парку Ветеранів*)

Концептуальна основа: Застосування стратегії «екологічної губки» для деградованих заболочених територій. Замість інженерного осушення, ландшафт збережено як природний резервуар. Антропогенне втручання мінімізоване шляхом влаштування мережі піднятих транзитних шляхів (**boardwalks**) на палях.

Науково-практичне значення для проєкту: Є прямим аналогом для організації доступу відвідувачів до прибережної зони Міського озера без порушення гідрологічного балансу та біотопів.

4. Концепція «Суперкварталів» (Superblocks), Барселона, Іспанія

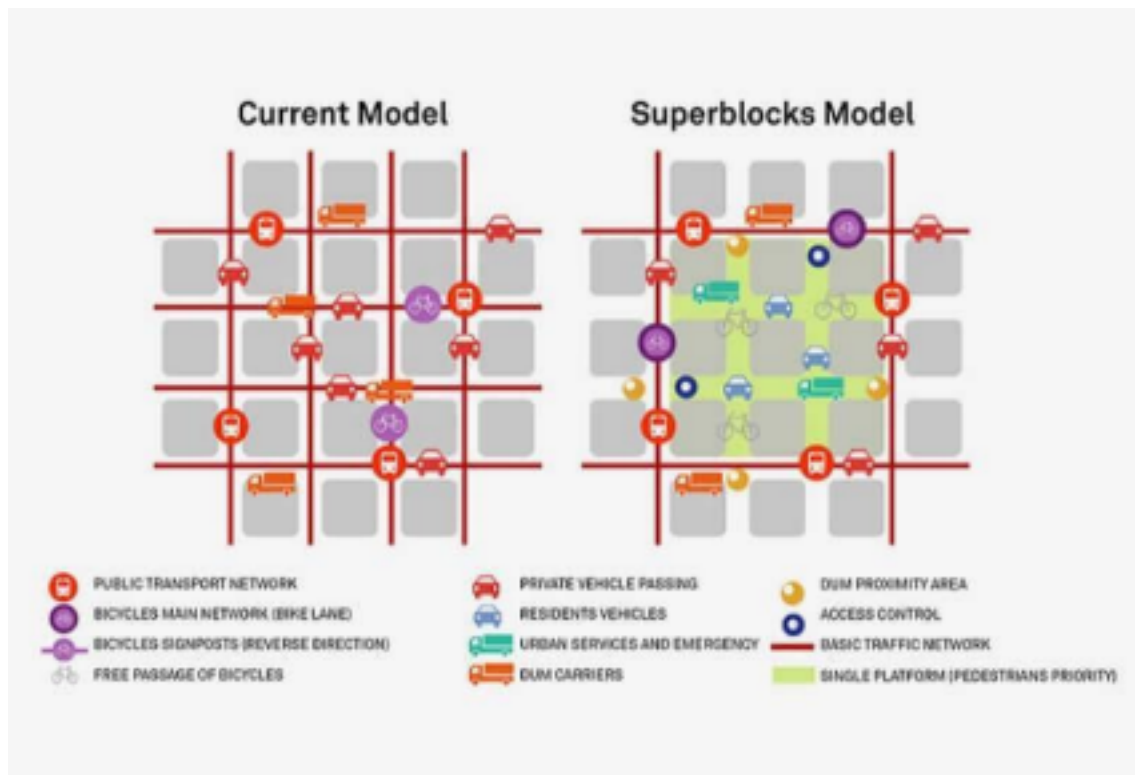

Рис. 1.2 Концепція Суперкварталів, Барселона, Іспанія

(Типологічний аналог для транспортної схеми Центру)

Концептуальна основа: Ієрархічна реструктуризація вуличної мережі, де внутрішні проїзди закриваються для транзиту, перетворюючись на «розширені вітальні» для мешканців.

Науково-практичне значення: Релевантний метод для заспокоєння руху в центральному історичному ареалі Івано-Франківська.

1.4.2. Вітчизняний досвід (Контекстуальна адаптація)

1. Пішохідна реорганізація Подолу (Контрактова площа), Київ

Суть трансформації: Повна ліквідація наземного паркінгу та транзиту в історичному середовищі, об'єднання розрізнених фрагментів площі в єдиний пішохідний кластер.

Висновок: Підтверджує кореляцію між пішоходизацією та зростанням соціально-економічної активності (рітейл, туризм), що застосовано в

проекті для площі Ринок.

2. Інноваційний центр «Промприлад.Реновація», Івано-Франківськ

Суть трансформації: Адаптивна ревіталізація (Adaptive Reuse) та створення відкритих терас на покрівлях.

Висновок: Демонструє модель успішної експлуатації дахів як громадських просторів, що корелює з проектним рішенням по паркінгу-терасі біля готелю.

1.4.3. Порівняльний аналіз підходів

Узагальнення проаналізованого досвіду дозволяє сформулювати фундаментальні відмінності між застарілою містобудівною парадигмою та запропонованими проектними методами (див. Табл. 1.1).

Таблиця 1.1 — Порівняльна характеристика парадигм формування міських просторів

Критерій порівняння	Радянський модерністський підхід (Існуючий стан / Status Quo)	Сучасний інтегрований підхід (Проектна пропозиція)
Роль вулиці в морфології міста	Монофункціональний транспортний коридор для транзиту автомобілів	«Living Street» (Жива вулиця): поліфункціональний простір соціальної взаємодії та екологічного балансу
Ієрархія мобільності	Автомобілецентризм: 1. Приватне авто 2. Громадський транспорт 3.	Піраміда сталої мобільності: 1. Пішохід та МГН 2. Велосипедист / ЛРТ 3. Громадський транспорт 4. Приватне авто

	Пішохід	
--	---------	--

Продовження таблиці 1.1

Просторова організація	Гігантизм, надлишкові заасфальтовані площі, неспівмірні з масштабом людини («ефект пустелі»)	Антропоцентричний масштаб, зонування за принципом «людського виміру», формування захищених камерних просторів
Інженерно екологічний аспект	Відведення води в зливову каналізацію (трубу); сприйняття води як технічного стоку	SUDS (Сталі дренажні системи): інфільтрація води в ґрунт через біодренажні канами; вода як ресурс для озеленення
Соціальна інклюзія	Просторова сегрегація, бар'єрне середовище (сходи, бордюри)	Універсальний дизайн: повна безбар'єрність, інтеграція різних вікових та соціальних груп (в т.ч. молодіжних субкультур)

1.5. Нормативно-правове регулювання організації громадських просторів

Проектні пропозиції, розроблені у даній магістерській роботі, базуються на вимогах актуального містобудівного законодавства

України, яке гармонізовано з європейськими стандартами.

Ключові нормативні документи та їх імплементація в проєкті: ДБН В.2.3-5:2018 «Вулиці та дороги населених пунктів»:

Регуляторна норма: Допускає звуження смуги руху на магістральних вулицях районного значення до **3.0 м**.

Імплементація: Це положення є юридичним фундаментом для проєкту реконструкції З'єднання Бульварів («Street Diet»), дозволяючи вивільнити простір для велодоріжок та біодренажу в існуючих червоних лініях.

ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд»:

Регуляторна норма: Вимагає обов'язкового влаштування понижених бордюрів («в нуль»), тактильної навігації та пандусів з ухилом не більше 8% (рекомендовано 5%).

Імплементація: Обґрунтовує необхідність демонтажу сходів вхідної групи Драмтеатру та влаштування нормативного бетонного пандусу.

ДБН Б.2.2-12:2019 «Планування та забудова територій»:

Регуляторна норма: Встановлює вимоги до створення безперервних систем зелених насаджень загального користування.

Імплементація: Підтверджує містобудівну необхідність створення «Лінійного парку» на Бульварах для з'єднання розрізнених рекреаційних зон (Озеро – Центр).

ДБН В.2.2-5:2023 «Захисні споруди цивільного захисту»:

Регуляторна норма: Регламентує проектування споруд подвійного призначення (СПП) із захисними властивостями.

Імплементация: Є нормативною базою для проектування підземного паркінгу під площею біля готелю «Надія» як об'єкта укриття населення в особливий період.

Висновки до Розділу 1:

Проведений аналіз світової практики та нормативної бази підтверджує, що обраний вектор проектування — перехід від «сірої» інфраструктури до «синьо-зеленої» (Blue-Green Infrastructure) — є безальтернативним сценарієм для сталого розвитку міста. Використання прототипів, таких як Шеффілд (біодренаж) та Копенгаген (активні площі), адаптованих до українських ДБН, дозволяє вирішити комплексні проблеми Івано-Франківська.

РОЗДІЛ 2. ПЕРЕДПРОЄКТНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА АНАЛІЗ ІСНУЮЧОГО СТАНУ

2.1. Еволюція планувальної структури міста: порівняльний аналіз Генеральних планів (2001–2019 рр.)

Рис. 2.1 Озеленення Івано-Франківська на Генеральному плані 2019 р.

Для об'єктивної оцінки трансформації міського простору було проведено порівняльний аналіз стратегій двох Генеральних планів: базового (затвердженого у 2001 р.) та Внесення змін до Генерального плану (розробленого ДП «Діпромiсто» у 2018 р.). Аналіз пояснювальних записок виявив системні диспропорції у розвитку міста.

1. Житлова експансія проти демографічної реальності Аналіз виконання рішень Генплану-2001 демонструє безпрецедентний дисбаланс між житловим будівництвом та реальною потребою

населення.

Прогнози: У 2001 році планувалося помірне зростання житлового фонду відповідно до росту населення.

Реальність: Згідно з аналітичним звітом 2018 року, темпи будівництва багатоквартирного житла склали **610,7%** від запланованих показників.

Парадокс: Це будівництво відбувалося на фоні стагнації демографічних показників (реальне населення у 2017 р. склало 233,4 тис. осіб, що навіть менше прогнозу 2001 року у 260 тис.).

Висновок: Місто розвивалося не за принципом забезпечення потреб мешканців, а як майданчик для комерційних спекуляцій нерухомістю, що призвело до надмірного ущільнення забудови без створення відповідної інфраструктури.

2. Криза зеленого каркасу та втрачені рекреаційні території

Стратегія "замкненої системи зелених насаджень", закладена у 2001 році, зазнала краху.

План: Генплан-2001 передбачав збільшення площі зелених насаджень загального користування до **416 га**, включаючи створення нових парків ("Каскад", "Ботанічний сад" на Пасічній).

Факт: Станом на 2018 рік площа зелених зон (парків та скверів) склала лише **124,3 га**. Дефіцит зелених насаджень на розрахунковий строк становить близько 75 га.

Втрата резервів: Території, які у 2001 році резервувалися під парк "Каскад" (71,3 га) та інші рекреаційні зони, були частково віддані під забудову, що унеможливило створення повноцінних районних парків у густонаселених районах.

3. Трансформація промислових територій ("Brownfields") Відбулася

радикальна зміна функціонального призначення виробничих зон. Замість модернізації виробництва, відбулася його ліквідація та забудова територій житлом.

Масштаб змін: Пояснювальна записка 2018 року фіксує масове перепрофілювання промислових майданчиків під житлову забудову. Зокрема, території заводів «Агромаш» (вул. Височана), «Промприлад», «Карпатпресмаш» та військових містечок (вул. Національної Гвардії) змінили функцію на сельбищну.

Проблема: Цей процес відбувався хаотично. Санітарно-захисні зони підприємств, які раніше слугували екологічними буферами, були забудовані житлом без проведення належної рекультивациі та створення компенсаційного озеленення.

Висновки до розділу 2.1: Порівняння містобудівної документації за 20 років свідчить про перехід від **стратегічного планування (2001)** до **фіксації факту хаотичної забудови (2019)**. Чинний Генеральний план фактично легалізував:

Зникнення проєктованих зелених коридорів.

Надмірне ущільнення центральної частини міста та колишніх промзон.
Диспропорцію між кількістю житла та якістю громадських просторів.

Це підтверджує тезу про те, що сучасна система просторів Івано Франківська формувалася не за архітектурним задумом, а під тиском ситуативних комерційних інтересів.

Таблиця 2.1 — Виконання основних показників Генерального плану міста

Показник	Прогноз Генплану-2001 (на 2026 р.)	Фактичний стан (на момент змін 2018 р.)	Виконання / Відхилення
Населення, тис. осіб	260,0	233,4	-10% (Населення менше плану)
Житловий фонд, тис. м²	5251,3	5873,0	+112% (Перевиконання)
Темпи будівництва багатопверхівок	Планувалось помірно	Будувалось агресивно	610% від плану ⁹
Зелені зони заг. користування, га	416,0	124,3	30% (Катастрофічне невиконання)

2.2. Натурні обстеження та ідентифікація морфологічних конфліктів міського середовища

Для верифікації проєктної гіпотези та уточнення проблематики дослідження було проведено комплексний містобудівний аналіз трьох вузлових об'єктів. Вибір локацій базувався на необхідності охопити різні типологічні моделі просторів: рекреаційну (парк), громадсько-подієву (площа) та транспортно-пішохідну (бульвар).

2.2.1. Рекреаційна зона "Парк ветеранів":

Ландшафтна дезорганізація та соціальний вакуум

Об'єкт дослідження — зелена зона в прибережній смузі міського озера, яка номінально визначена як реабілітаційний простір. Натурне обстеження виявило ряд критичних невідповідностей між потенціалом території та її фактичним станом.

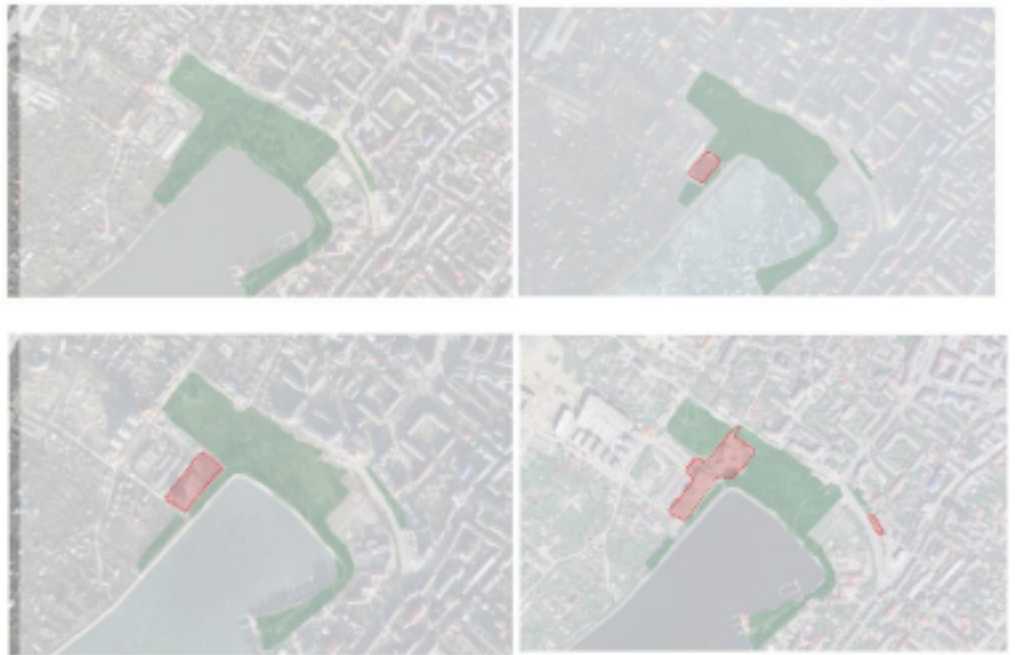

Рис. 2.2 Хронограма уцільнення забудови зеленої зони біля озера (2010–2024 рр.).

1. Ландшафтно-екологічна дисфункція:

Гідрологічна нестабільність: Значна частина території характеризується порушенням водного режиму ґрунтів. Відсутність організованої системи водовідведення призводить до сезонного заболочування, що виключає ці зони з активного рекреаційного використання та призводить до деградації трав'яного покриву.

Відсутність дендрологічного сценарію: Існуючі насадження мають хаотичний характер (самосів), не формуючи чітких просторових куліс або візуальних осей. Територія сприймається як "дикий масив", що знижує рівень психологічної безпеки відвідувачів (згідно з теорією "Eye on the street" Джейн Джейкобс).

2. Проблема пішохідної логістики:

Стихійна мережа транзиту: Аналіз пішохідних кореспонденцій фіксує наявність лише ґрунтових стежок ("desired lines"), прокладених транзитом. Відсутність твердого покриття та інклюзивної інфраструктури робить парк недоступним для маломобільних груп населення та осіб з інвалідністю, що прямо суперечить його призначенню як простору для ветеранів.

3. Соціально-функціональний вакуум:

Територія не має сформованого функціонального ядра. Відсутність спеціалізованого обладнання (місця для медитації, фізичної терапії) призводить до маргіналізації простору.

2.2.2. Площа перед Драмтеатром: Функціональна ерозія та конфлікт інтересів

Графоаналітичне дослідження (див. Рис 2.3) дозволило ідентифікувати процес втрати площею її первинної громадської функції на користь транзитних та технічних сценаріїв.

1. Домінування транзитної функції (Linear Transit Dominance):

Аналіз траєкторій руху демонструє, що площа втратила роль місця цільового перебування (destination point). Пішохідні потоки мають виражений лінійний характер, перетинаючи простір діагонально за

найкоротшим вектором.

Відсутність "Third Place": Величезний масштаб відкритого простору не розчленований на камерні зони. Відсутність точок тяжіння (магнітів) у центрі площі не стимулює уповільнення руху (dwelling time) та соціальну взаємодію.

2. Просторова експансія приватного транспорту (Privatization of Space):

Зафіксовано фактичне відчуження значної частини громадського простору (правий фланг площі перед готелем) під функцію відкритого наземного паркінгу.

Це створює **конфлікт безпеки** (перетин пішохідних шляхів з маневрами авто) та **візуальне забруднення**, де домінантою лівої частини ансамблю стають автомобілі, а не архітектура театру.

3. Дегуманізація масштабу та кліматичний дискомфорт:

Значна площа суцільного мощення без елементів вертикального озеленення створює дискомфортне психоемоційне середовище ("ефект плацу").

У літній період поверхня акумулює сонячну радіацію, створюючи ефект "теплого острова", що робить перебування на площі фізично неможливим у денний час.

Рис. 2.3 Карта-схема температурних аномалій («тепловий острів») на площі перед Драмтеатром

2.2.3. Містобудівна вісь Південний–Північний бульвари:

Морфологічний конфлікт профілів

Об'єднання бульварів у єдину магістраль виявило гострий містобудівний дисонанс, зумовлений розбіжністю у підходах до проектування різних часових періодів. Порівняльний аналіз (див. Табл. 2.1) дозволяє виділити два протилежні морфотипи.

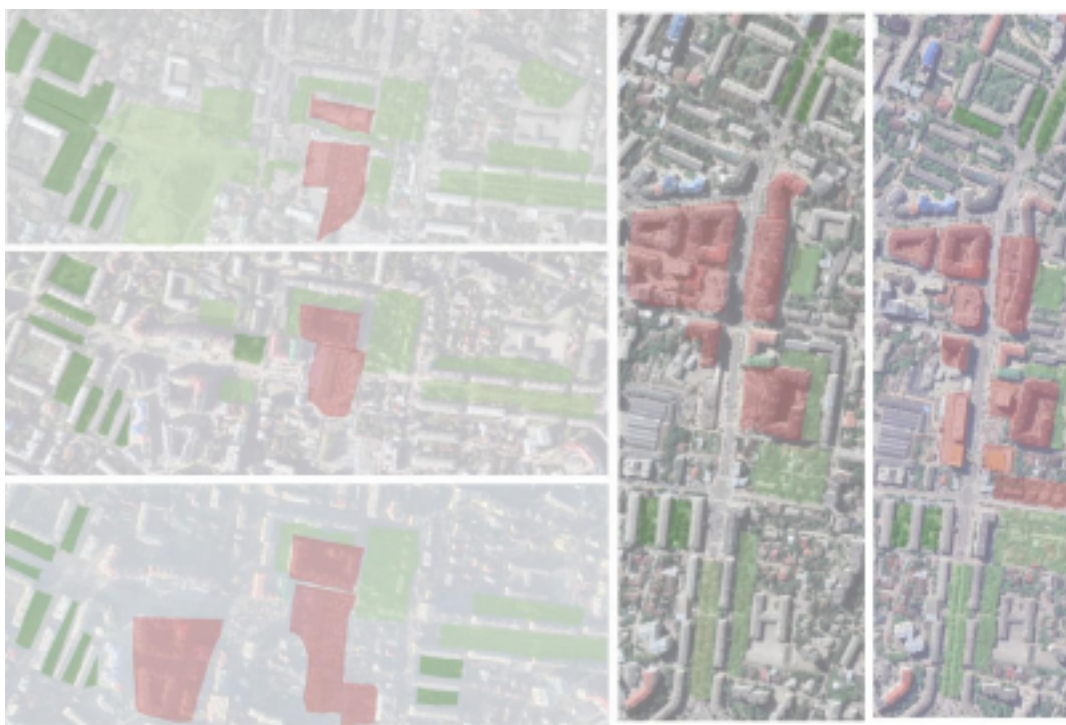

Рис. 2.4 Хронограма ущільнення забудови на з'єднанні Бульварів (2010–2024 рр.).

Типологія А: "Збалансований профіль" (Історична частина Південного бульвару) Планувальна структура цієї ділянки характеризується гармонійним співвідношенням "людина-простір".

Буферна зона як еко-бар'єр: Ключовим елементом є смуга озеленення шириною 4–6 метрів, що відокремлює фасадну лінію від транзиту.

Антропометричний комфорт: Дорослі дерева формують затінок і масштабують простір вулиці до розмірів людини.

Економічна синергія: Буферна зона ефективно адаптується під комерційні потреби (літні тераси), активізуючи фасад.

Типологія Б: "Деградований профіль" (Нова ділянка / З'єднання) Сучасна реалізація демонструє регрес якості середовища в умовах ущільнення.

Диспропорція масштабу: Висотна забудова (12–16 поверхів) межує безпосередньо з тротуаром, створюючи ефект "урбаністичного каньйону".

Редукція пішохідного простору: Попри ширину в червоних лініях 43 м, пішохідна зона звужена до ~2.0 м. Пріоритет віддано паркуванню та автомобільному руху.

Блокування "Active Frontage": Відсутність буферної зони унеможлиблює винесення функцій комерції на вулицю. Вітрини виходять на парковку, що знижує капіталізацію нерухомості та соціальну активність.

Таблиця 2.2 — Порівняльний аналіз морфотипів поперечного профілю бульварів

Критерій аналізу	Типологія А (Південний б-р)	Типологія Б (Північний б-р / З'єднання)
Характер забудови	Середня поверховість	Висотна (12–16 поверхів)
Структура профілю	Фасад -> Буфер (4-6м) - > Тротуар	Фасад -> Тротуар (2м) - > Парковка
Взаємодія з комерцією	Ефективна (тераси в зелені)	Конфліктна (блокована авто)
Озеленення	Сформований зелений каркас	Відсутнє ("тепловий острів")

Висновки до розділу 2.2

Проведене комплексне натурне обстеження та містобудівний аналіз трьох вузлових об'єктів (Парк ветеранів, Площа Драмтеатру, вісь Бульварів) дозволили ідентифікувати системні вади сучасного стану міського середовища Івано-Франківська. За результатами діагностики зроблено наступні висновки:

Рис. 2.5 Схеми розриву водно-зеленого каркаса міста на ділянці Озеро — Центр

1. Деградація морфології вуличного профілю: Порівняльний аналіз осі Південний–Північний бульвари виявив критичний регрес у планувальних підходах. Встановлено, що при формуванні нових ділянок (Типологія Б) в умовах високощільної забудови (12–16 поверхів) ігнорується необхідність створення буферних зелених зон. Це призводить до виникнення ефекту "урбаністичного каньйону", звуження пішохідного простору до транзитного мінімуму (~2 м) та блокування потенціалу комерційних фасадів.

2. Функціональна ерозія громадських просторів: На прикладі площі перед Драмтеатром зафіксовано процес втрати простором його соціальної функції. Через домінування транзитних пішохідних потоків та фактичне захоплення частини території під приватне паркування, площа перетворилася на технічний вузол, втративши роль місця рекреації та комунікації ("Third Place").

3. Невідповідність статусу та наповнення: Аналіз території "Парку ветеранів" показав повну відсутність спеціалізованої інфраструктури, необхідної для заявленої функції реабілітації. Ландшафтна дезорганізація та відсутність інклюзивних зв'язків роблять цей простір недоступним для маломобільних груп населення.

4. Кліматична вразливість: Спільною проблемою для "нових" бульварів та реконструйованих площ є надмірна площа твердого мощення без створення ярусного озеленення. Це провокує утворення локальних "теплових островів" у літній період, знижуючи комфорт перебування людини.

Узагальнення: Результати обстеження підтверджують гіпотезу, що існуючі громадські простори функціонують розрізнено і не відповідають сучасним вимогам інклюзивності та комфорту. Виявлений "конфлікт масштабів" та дефіцит буферних зон вимагають

застосування радикально нових архітектурно-планувальних стратегій, спрямованих на гуманізацію середовища, що буде запропоновано у Розділі 3.

РОЗДІЛ 3. АРХІТЕКТУРНО-ПЛАНУВАЛЬНА ОРГАНІЗАЦІЯ ІНТЕГРОВАНОЇ СИСТЕМИ ГРОМАДСЬКИХ ПРОСТОРІВ

3.1. Концептуальна модель: Формування лінійно-вузлового каркасу міста

На основі проведеного аналізу містобудівних розривів та світового досвіду, пропонується стратегія розвитку Івано-Франківська через створення **Єдиного інтегрованого каркасу громадських просторів**. Генеральна ідея полягає у фізичному та просторовому «зшиванні» фрагментованих територій у безперервний маршрут, який з'єднує урбанізоване історичне ядро з природною периферією.

Замість розгляду окремих локацій, проєктна пропозиція формує ієрархічну систему, що складається з трьох ключових морфологічних елементів (Вузол — Вісь — Ядро). Кожен елемент виконує свою унікальну функцію в загальному сценарії міста:

Елемент 1. «Екологічний якір» (Природний простір — Парк Ветеранів)

Роль у системі: Кінцева точка рекреаційного маршруту (Destination Point).

Концепція: Це простір, де домінує природна складова. Його завдання — слугувати головним рекреаційним резервуаром, що компенсує дефіцит озеленення в щільній забудові. Проєкт передбачає створення тут зон тихого відпочинку та контакту з природою, що є критично важливим для психологічного розвантаження мешканців в умовах урбанізованого середовища.

Елемент 2. «Транзитно-комунікаційна вісь» (Транзитний простір — З'єднання Бульварів)

Роль у системі: Лінійний елемент зв'язку (Connector).

Концепція: Трансформація магістралі у **лінійний парк**. Його завдання — забезпечити найкоротший та комфортний пішохідний трафік між спальними районами та центром. Завдяки розширенню пішохідних зон та озелененню, щоденний транзит (commute) перетворюється на рекреаційний процес («прогулянкову ходьбу»), забезпечуючи мобільність та фізичну активність населення.

Елемент 3. «Соціально-подієве ядро» (Громадський простір — Площа перед Драмтеатром та Центр)

Роль у системі: Головний розподільчий вузол (Hub).

Концепція: Це простір максимальної концентрації функцій та людей («Urban Living Room»). Його роль — акумулювати потоки та слугувати сценою для активного міського життя. Трансформація площі у безпечний, комфортний та кліматично стійкий простір сприяє соціальній інтеграції та поверненню відчуття захищеності у публічному середовищі.

Висновок: Таким чином, запропонована модель формує **безперервний просторовий сценарій**: від тиші та природи (Парк), через комфортний динамічний рух (Бульвар), до активної соціалізації (Центр). Це створює цілісну екосистему, яка є інклюзивною та доступною для всіх категорій користувачів.

3.2. Проєктні рішення щодо ревіталізації історичного ядра («Великий пішохідний центр»)

Для реалізації концепції «Соціально-подієвого ядра» розроблено комплексну стратегію регенерації кварталу, що охоплює площу Ринок, Тринітарську площу та територію речового ринку.

Проєктні рішення базуються на принципах сталого урбанізму, кліматичної адаптації та пріоритеті пішохідного руху.

3.2.1. Транспортна стратегія: Багаторівневий розподіл потоків

Ключовою проблемою центру є транзитне перевантаження.

Проєкт пропонує чітку ієрархію руху:

Рис. 3.1 Схема організації руху громадського транспорту в центральному ядрі міста.

Підземний транспортний хаб: Проєктом передбачено влаштування масштабного дворівневого підземного паркінгу, який простягається від вул. Дністровської до вул. Старозамкової та Станіславської (під плямою забудови ринку та Тринітарської площі). Це дозволяє «перехопити» транспортний потік на підступах до пішохідної зони. В'їзні рампи інтегровані в профіль периметральних вулиць, що унеможлиблює потрапляння приватних авто безпосередньо до Ратуші.

Громадський транспорт (Shared Space): Площа Ринок звільняється від автомобілів, проте залишається доступною для громадського транспорту. Запроваджується наскрізний автобусний маршрут (сполучення «Центр — вул. Мазепи»), який функціонує в режимі спільного простору з пішоходами (обмеження швидкості 20 км/год). Це забезпечує соціальну інклюзію та зручний зв'язок з віддаленими житловими районами.

3.2.2. Реконструкція Площі Ринок: Активний фасад та кліматичний комфорт Аналіз мікроклімату показав, що площа Ринок наразі функціонує як потужний «тепловий острів» через надмірну площу мощення та відсутність затінення. Проектна пропозиція передбачає радикальну зміну профілю площі:

Розширення активного периметру (Active Frontage Zone): Існуюча схема руху транспорту «притискає» пішоходів до фасадів. Проект пропонує зміщення транзитної смуги (для спецтранспорту та автобуса) ближче до Ратуші. Це дозволяє вивільнити **широку буферну зону (5-7 метрів)** безпосередньо вздовж фасадів будинків по всьому периметру площі. Таке рішення створює умови для безбар'єрного розміщення літніх майданчиків ресторанів та кав'ярень без конфлікту з пішохідним потоком. Це повертає площі функцію «міської вітальні», де життя вирує не всередині закладів, а назовні.

Стратегія озеленення та боротьба з перегрівом: Оскільки підземний паркінг розташовано *поза* межами площі Ринок, це дає можливість висадки дерев безпосередньо в ґрунт. Проектом передбачено:

Створення тіньових алей: Висадка масиву великомірних дерев з широкою кроною вздовж нового розширеного периметру. Деревина створюють природний навіс над пішохідною зоною та літніми майданчиками.

Збільшення площі водопроникних поверхонь: Інтеграція в структуру мощення зелених островців та використання дренажних систем, що дозволяє акумулювати дощову воду та знижує температуру поверхні в літній період на 3-5°C.

3.2.3. Ревіталізація кварталу «Базар» — Тринітарська площа

Територія речового ринку трансформується з хаотичного скупчення тимчасових споруд у впорядкований поліфункціональний квартал

Рис. 3.2 Схема розміщення модульних елементів благоустрою в історичному середовищі.

Урбаністичне ущільнення (Комерційний фронт): Вздовж вулиці Дністровської та північної сторони площі проєктується новий капітальний об'єм — **2-3 поверховий комерційно-громадський комплекс.**

Архітектура: Будівля відновлює історичну квартальну сітку та висотність, формуючи чіткий, завершений фронт забудови, який візуально взаємодіє з Ратушею, але не домінує над нею.

Функція: Перші поверхи віддані під активний рітейл (магазини, шоуруми) з наскрізними проходами (пасажами), верхні — під офісні простори або коворкінги. Мультисценарний простір (Зона Палацу Потоцьких): Глибинна частина кварталу, що прилягає до Палацу Потоцьких та історичного Круглого павільйону ринку, вирішується як гнучкий, озеленений громадський простір.

Ревіталізація Круглого павільйону: Історична будівля критого ринку зберігається, реставрується та адаптується під функцію гастрономічного хабу (Food Market) або культурного центру.

Модульна система торгівлі: Відмова від стаціонарних кіосків та палаток на користь мобільних модулів. Це дозволяє змінювати сценарій використання площі: у будні — це впорядкований ринок крафтової продукції, у вихідні — модулі прибираються, утворюючи єдиний фестивальний простір, об'єднаний з територією Палацу Потоцьких.

Озеленення: Створення скверу всередині кварталу, який слугує рекреаційним буфером між активною торговою зоною та житловою забудовою.

3.3. Морфологічна реструктуризація транзитного коридору (З'єднання Бульварів): Відновлення екосистеми та оптимізація поперечного профілю

3.3.1. Ретроспективний аналіз та ідентифікація планувальних диспропорцій Проведений порівняльний аналіз еволюції поперечного профілю вулиці (див. графічний додаток «Еволюція профілів») дозволив виявити критичні помилки у сучасних підходах до проєктування міської інфраструктури.

Морфотип А: «Історичний стандарт» (Радянський модернізм).

Ділянка Південного бульвару, сформована у 1970-80-х роках,

базувалася на принципах санітарно-гігієнічного благополуччя. Характерною ознакою цього профілю є наявність широких (10–15 м) озелених буферних зон.

Рис. 3.3 Північний бульвар. Проєкт 1980х рр.

Функція: Ці зелені смуги виступали фізичним бар'єром, що поглинав до 40% шуму та 60% пилу від транспорту, захищаючи житлову забудову. Цей профіль є прикладом екологічно стійкого планування, хоча й потребує модернізації транспортної складової.

Морфотип Б: «Сучасна деградація» (Технократичний підхід).

Ділянка нового з'єднання бульварів, реалізована в останні роки, демонструє хибну пріоритезацію автомобільного руху. Профіль характеризується тотальним асфальтуванням ("over-paving"), ліквідацією зелених буферів та критичним звуженням пішохідних зон.

Наслідки: Утворився лінійний «тепловий острів» та розрив у загальноміському екологічному каркасі. Відсутність затінення призводить до перегріву дорожнього полотна влітку до +55°C, що пришвидшує деформацію асфальту (колійність).

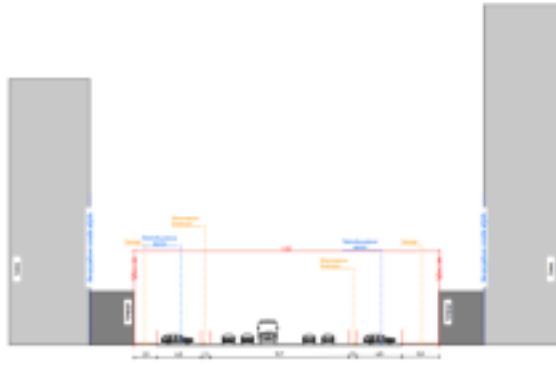

Рис. 3.4. Сучасний стан бульвару від вул. Тичини до вул. Короля Данила

3.3.2. Проектна стратегія: «Вулична дієта» (Street Diet)

та повернення до зеленого стандарту

Концепція реконструкції базується на виправленні помилок Морфотипу Б шляхом екстраполяції параметрів Морфотипу А. Ми повертаємо вулиці її первинний, екологічно обґрунтований масштаб, але наповнюємо його новим інженерним змістом.

Основою перепланування є **оптимізація ширини проїжджої частини**. Згідно з ДБН В.2.3-5:2018 «Вулиці та дороги населених пунктів», для магістралей районного значення допустима ширина смуги руху становить 3.0 м.

3.3.3. Детальний опис елементів проєктного профілю Проектний поперечний профіль формується з наступних функціональних смуг (від осі вулиці до фасаду):

1. Транспортне ядро (Traffic Zone):

Рис. 3.5 Ескіз проєктного профілю бульвару з виділеними зеленими буферами.

Смуги руху: Проєктується 4 смуги руху (2 в кожному напрямку).

Ширина кожної смуги уніфікована до **3.0 м**.

Ефект: Звуження смуг створює ефект «оптичного тунелю» для водія, що психологічно стимулює зниження швидкості та підвищує увагу. Це вивільняє сумарно до 2.0–3.0 метрів ширини вулиці для інших потреб.

2. Просторові резерви: Розділова смуга та Безпека: За рахунок оптимізації асфальту з'являється можливість влаштування центральної розділової смуги (або острівців безпеки) шириною **2.0–3.0 м**.

Функція: Це унеможливорює лобові зіткнення та слугує місцем для висадки чагарників, що захищають водіїв від засліплення фарами зустрічного транспорту вночі.

3. Екологічний буфер: Біодренажна система (Bioswales): Найважливіше рішення проєкту — відновлення зеленої смуги між дорогою та тротуаром шириною **3.0–4.0 м**.

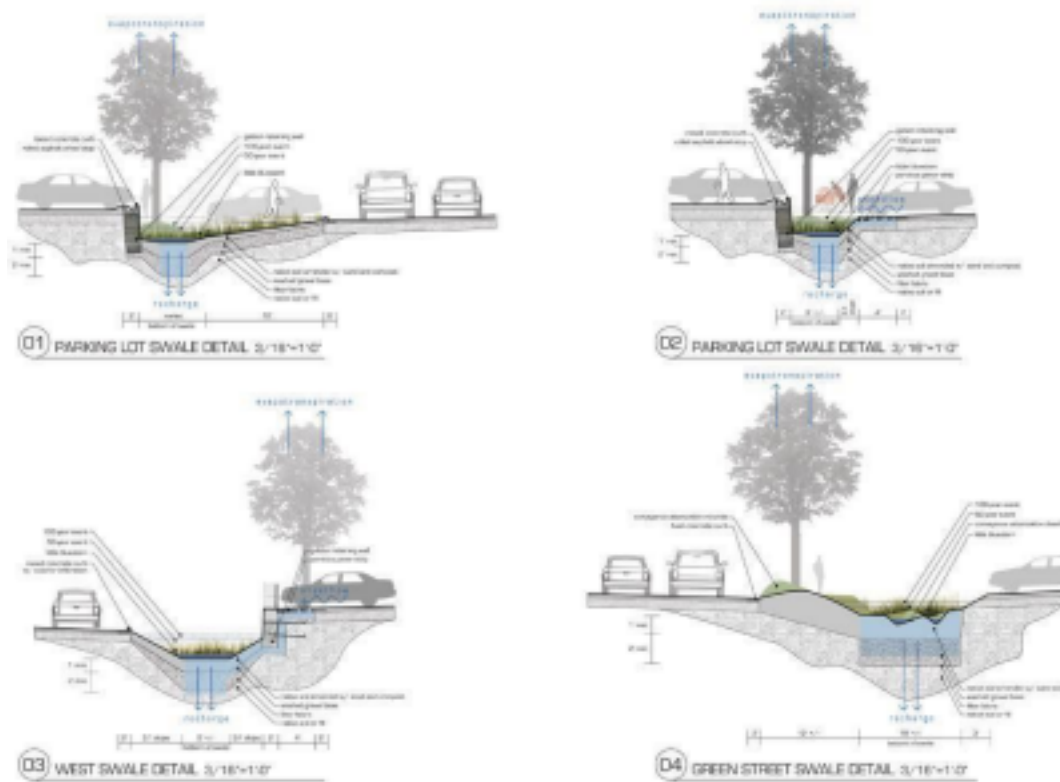

Рис. 3.6 Конструктивна схема біодренажної канави (Bioswale) в структурі вулиці.

Інженерна інновація: Це не просто газон (який вимагає поливу), а заглиблена **біодренажна канава (Bioswale)**. Рівень ґрунту в ній нижчий за рівень дороги на 15–20 см.

Гідрологія: Через прорізи в бордюрах дощова вода з дороги (забруднена залишками мастил та мікропластиком від шин) стікає в цю канаву. Спеціальний субстрат (пісок, гравій, цеоліт) та коріння рослин фільтрують воду перед тим, як вона потрапить у ґрунт. Це розвантажує міську зливову каналізацію під час пікових злив.

4. Паркувальні кишені та «Антикишені»: В зонах, де необхідне паркування, зелена смуга переривається для влаштування паркомісць.

Рішення «Антикишення»: Щоб уникнути монотонного ряду металу, кожні 3–4 паркомісця розділяються виступом тротуару з висадкою дерева (**антикишення**). Це дерево створює тінь, не дозволяючи автомобілям перегріватися на сонці, та візуально розбиває парковку.

5. Велосипедна інфраструктура: Використовуючи відновлений простір, між деревами та пішохідною зоною трасується відокремлена велодоріжка шириною 1.8–2.5 м.

Безпека: Вона захищена від дороги буферною зоною з деревами, що виключає ризик відкривання дверей авто на велосипедиста («dooring zone»).

6. Пішохідний променад (Active Frontage): Залишок ширини вулиці (від 3.0 до 6.0 м) відводиться під тротуар.

Матеріали: Використання безфаскової плитки для забезпечення інклюзивності.

Економіка: Широкий тротуар дозволяє першим поверхам будівель активізувати комерційну функцію (кафе, рітейл), що перетворює транзитну вулицю на простір соціальної взаємодії.

3.3.4. Висновки до розділу

Запропонована реконструкція профілю є актом **містобудівної реставрації**. Ми виправляємо помилки технократичного підходу останніх років, повертаючи вулиці її історично правильний, широкий зелений профіль. Застосування сучасних нормативів (звуження смуг до 3.0 м) дозволяє без розширення червоних ліній розмістити всю необхідну інфраструктуру: транспорт, веломережу, паркування та інноваційну систему водовідведення.

3.4. Архітектурно-просторова реорганізація громадського вузла «Театральний»: Стратегія кліматичної адаптації та поліфункціонального використання

3.4.1. Урбаністичний аналіз та ідентифікація екологічних викликів

Територія, що формується будівлею Івано-Франківського національного академічного драматичного театру та готельним комплексом «Надія», є

одним із ключових композиційних вузлів центральної частини міста. Однак, сучасний стан простору характеризується глибокою функціональною та екологічною дисфункцією.

Базуючись на результатах мікрокліматичного моделювання (див. карту схему «Урбаністичні теплові острови»), дана локація класифікується як зона **екстремального теплового навантаження**. В літній період температура поверхонь тут досягає критичних значень (+45...+55°C).

Рис. 3.7 Теплові острови поруч з Драмтеатром

Аналіз виявив, що основними факторами деградації середовища є:

Антропогенна тепла емісія: Відкритий паркінг перед готелем виступає потужним акумулятором тепла. Металеві корпуси автомобілів під дією прямих сонячних променів нагріваються до +70°C, працюючи як вторинні джерела випромінювання тепла навіть у вечірній час, що блокує процес природного охолодження площі.

Акустичний дискомфорт: Безпосереднє прилягання до магістральної вулиці Незалежності створює високий рівень шумового забруднення, що унеможливорює повноцінну рекреацію.

Морфологічна бар'єрність: Радянська система входних груп (гранітні сходи, парапети) створює фізичний розрив між рівнем тротуару та площею, суперечачи сучасним нормам інклюзивності.

3.4.2. Стратегія підземної урбаністики: Інтеграція паркінгу в

рельєф Для вирішення конфлікту між необхідністю паркування та кліматичними вимогами, проектом розроблено концепцію **вертикального розшарування функцій**.

Використовуючи наявний перепад висот (природний ухил рельєфу) в зоні готельного комплексу, запропоновано влаштування **напівпідземного багаторівневого паркінгу** (див. проєктний розріз).

Рис. 3.8 Аксонометричний розріз напівпідземного паркінгу з експлуатованою покрівлею.

Інженерна доцільність: Заглиблення об'єму паркінгу дозволяє ефективно використати підземний простір, мінімізуючи візуальний вплив транспорту на історичне середовище.

Кліматичний ефект: Ліквідація наземної стоянки усуває головне джерело теплового забруднення. Покрівля паркінгу вирішується як **експлуатована «зелена» тераса**, що фактично повертає цю територію місту у вигляді ландшафтного парку. Конструктив перекриття розрахований на навантаження від ґрунтового шару (товщиною 600-900 мм), необхідного для висадки чагарників та середньорослих

дерев.

3.4.3. Ландшафтна сценографія: Концепція «Регульованого буфера»

Архітектурно-планувальна структура скверу формується на основі складного балансу між функцією шумозахисту та вимогами до проведення масових заходів (концертів, фестивалів). Застосовано прийом **ландшафтної кулісності**:

Периметральний акустичний екран: Вздовж межі з вулицею Незалежності формується щільна смуга багаторядного озеленення. Комбінація вічнозелених чагарників та листяних дерев створює фізичний бар'єр для пилу та звукових хвиль.

Регуляція візуальних осей (Viewpoints Analysis):

Проектування зелених насаджень виконано з урахуванням сценографії простору.

У зонах пасивного відпочинку: Посадка є максимально щільною для створення приватності.

У зоні візуального сприйняття сцени: Дендроплан розроблено таким чином, щоб крони дерев не перекривали основні оглядові промені на портал театру. Зелені масиви формують своєрідну «живу раму» (proscenium), яка фокусує погляд глядача на сцені, забезпечуючи при цьому акустичний комфорт (поглинання ехо).

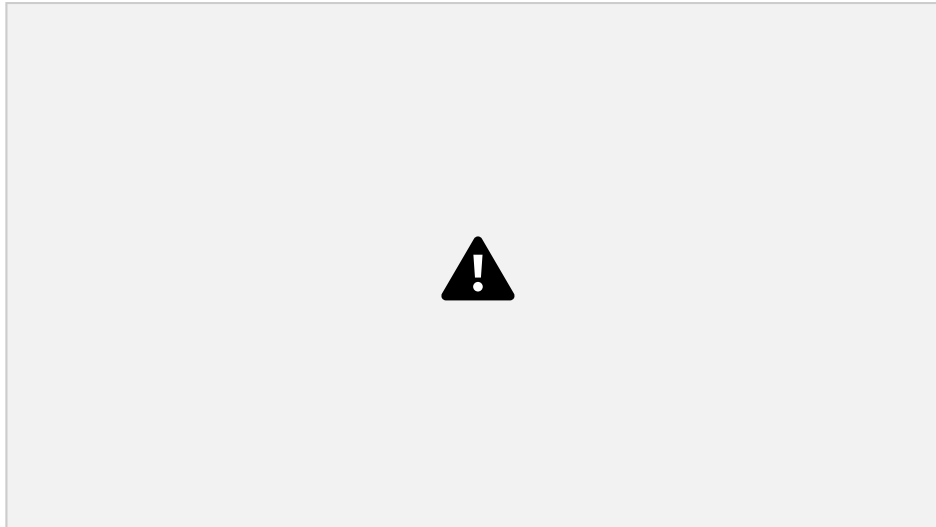

Рис. 3.9 Візуалізація інклюзивної вхідної групи з елементами вуличного дизайну.

3.4.4. Реконструкція вхідної групи: Соціальна інклюзія та активація молодіжного простору

Проект передбачає повну деконструкцію існуючих гранітних сходів, які ідентифіковані як елемент просторової сегрегації. На їх місці формується **монолітний ландшафт з архітектурного бетону**.

Це рішення базується на принципах **Universal Design (Універсального дизайну)** та виконує подвійну функцію:

Нормативна безбар'єрність: Влаштування системи пандусів з нормативним ухилом (до 5%) забезпечує безперешкодний доступ до будівлі театру та рекреаційної зони для маломобільних груп населення (МГН), батьків з візочками та велосипедистів.

Легалізація урбаністичних субкультур (Skateable Architecture):

Аналіз соціальної поведінки показав активне використання площі спільнотою скейтерів. Замість встановлення заборонних бар'єрів («skate stoppers»), проект інтегрує цю активність у дизайн-код простору. Геометрія бетонних підпирних стінок, кути нахилу пандусів та радіуси поворотів свідомо адаптовані для використання як спортивні елементи. Використання високоміцного шліфованого бетону гарантує довговічність покриття. Це трансформує стихійну активність у контрольований сценарій, підвищуючи вітальність (social vitality) громадського

простору.

3.4.5. Відновлення водного балансу: Синьо-зелена інфраструктура

Критичним елементом боротьби з перегрівом є впровадження водної складової. Існуючий фонтан модернізується з переходом від статичної чаші до динамічної гідросистеми.

Штучний струмок (Water Stream): Вода з джерела не застоюється, а спрямовується у спеціально спрофільоване русло, що меандрує через зону відпочинку.

Мікрокліматична дія: Постійний рух води забезпечує аерацію приземного шару повітря та адіабатичне охолодження (зниження температури на 3-5°C за рахунок випаровування). Звук води створює ефект «білого шуму», що психологічно нівелює гул від автотранспорту.

Екологічний цикл: Система працює за принципом замкненого водообігу з біологічною фільтрацією через кореневу систему прибережних рослин, що мінімізує експлуатаційні витрати.

Висновки до розділу 3.4:

Запропонована реорганізація громадського вузла «Театральний» демонструє комплексний підхід до ревіталізації пост-радянських просторів.

Поєднання інженерних рішень (підземний паркінг, використання рельєфу) з методами ландшафтної архітектури (регульовані буфери, водні артерії) дозволяє створити стійку екосистему. Трансформація вхідної групи з бар'єрної у інклюзивну та поліфункціональну (скейт-спот) відповідає сучасним соціальним запитам на демократичний міський простір.

3.5. Об'єкт №3. Рекреаційна зона «Парк Ветеранів»: Комплексна екологічна ревіталізація та ландшафтна організація

3.5.1. Містобудівний аналіз: Динаміка антропогенного навантаження (2011–2024 рр.)

Ключовим етапом передпроектних вишукувань став ретроспективний аналіз трансформації прибережної території міського озера. Порівняння картографічних матеріалів, аерофотозйомки та кадастрових планів за період **2011–2024 років** (див. графічну частину проєкту, схема «Хронологія забудови») виявило критичну тенденцію до деградації природного каркаса міста.

Аналіз показав, що досліджувана ділянка історично функціонувала як невід'ємна частина єдиного водно-зеленого масиву (плавнів), який виконував роль природного буфера між урбанізованою територією та акваторією озера. Проте, протягом останнього десятиліття спостерігається агресивна експансія житлової та комерційної забудови. Будівельні майданчики впритул наблизилися до урізу води, фрагментуючи цілісний ландшафт і перекриваючи візуальні та пішохідні зв'язки.

Враховуючи виявлені загрози, розроблена проєктна пропозиція виконує функцію інструменту **«просторового захисту» (Spatial Protection)**. Створення чітко окресленої, капітальної паркової інфраструктури, інтегрованої в міську тканину, дозволяє фізично зафіксувати межі рекреаційної зони. Це створює юридичний та планувальний бар'єр, що унеможлиблює подальше відчуження землі під капітальне будівництво та перетворення парку на прибудинкові території закритих комплексів.

3.5.2. Інженерно-гідрологічна стратегія: Ревіталізація водного балансу

Інженерно-геологічні вишукування підтвердили складний гідрологічний режим території, що характеризується високим рівнем залягання ґрунтових вод та наявністю заболочених біотопів. Замість

традиційного підходу до інженерної підготовки (тотальний дренаж, підсипка ґрунту), проєкт пропонує стратегію адаптації та відновлення гідрологічного циклу.

А) Система перехоплення та циркуляції води

Унікальним інженерним рішенням проєкту є відновлення гідравлічного зв'язку парку з акваторією Міського озера.

Перехоплення стоку: Проєктом передбачено влаштування водозабірної вузла для перехоплення переливу (надлишкового стоку) води з чаші міського озера.

Створення водного маршруту: Цей потік не скидається в зливову каналізацію, а спрямовується в глибину парку через систему природних русел та біо-каналів (**bioswales**). Це забезпечує постійну циркуляцію свіжої води, що критично важливо для уникнення застою та цвітіння води в заболочених зонах.

Б) Влаштування «Дощових садів» (Rain Gardens)

Для регуляції рівня ґрунтових вод у найнижчих точках рельєфу формуються **дощові сади**. Це спеціально спрофільовані заглиблені ділянки ландшафту, засаджені вологолюбними рослинами-гідрофітами (очерет, рогіз, іриси болотні).

Принцип дії: Дощові сади працюють як буферні ємності. Під час інтенсивних опадів або сезонного підйому вод вони акумулюють надлишок вологи, поступово фільтрують її через кореневу систему рослин і ґрунт, повертаючи в водоносний горизонт. Це дозволяє утримувати основні пішохідні маршрути сухими без застосування дороговартісних систем закритого дренажу.

3.5.3. Ландшафтна концепція та зонування

Територія парку площею 3,6 га має видовжену конфігурацію. Проєктна

концепція базується на створенні «терапевтичного ландшафту», де кожна зона відповідає певному психоемоційному стану відвідувача.

Зона 1: Меморіально-реабілітаційний простір (Сакральна зона)

Ця частина парку вирішена засобами геопластики, відмовляючись від агресивного монументалізму.

Меморіал «Кургани»: Ландшафтна композиція у вигляді групи насипних пагорбів різної висоти. Курган як архетип українського ландшафту символізує пам'ять та зв'язок поколінь, створюючи простір для рефлексії.

Алея «Силуети»: Вздовж головного транзиту інтегровано художні елементи — плоскі металеві стели у формі людських силуетів. Виконані з кортенової сталі, вони уособлюють присутність захисників у нашому житті. Матеріал (іржавий метал) підкреслює плинність часу та «живу» природу пам'яті.

Каплиця: Передбачено камерне місце для духовного усамітнення, інтегроване в рельєф.

Зона 2: Екологічне ядро («Дика природа»)

Центральна частина парку зберігається у максимально природному стані.

Флора: Зберігаються масиви очерету та верболозів. Додатково вводиться асортимент декоративних злакових трав (міскантус, ковила), що підсилюють естетику дикого луку.

Підтримка біорізноманіття: Встановлення біотехнічних об'єктів — **шпаківень** та «**готелів для комах**» (Insect Hotels) — сприяє відновленню популяції корисної фауни, перетворюючи парк на об'єкт

екологічної просвіти.

Зона 3: Активна рекреація (Буферна зона)

Розміщується на периметру ділянки для локалізації шуму.

Включає **скейт-спот** для молоді, огорожену зону для **вигулу собак** та майданчик **BBQ**, обладнаний антивандальними вуличними меблями.

3.5.4. Архітектурно-конструктивні рішення благоустрою Вибір матеріалів та конструкцій продиктований вимогами екологічності (водопроникність) та економічної доцільності.

Реставрація існуючого покриття: Головна транзитна алея, що має асфальтобетонне покриття в задовільному стані, зберігається. Це відповідає принципам сталого розвитку (зменшення будівельних відходів) та оптимізації кошторису.

Влаштування набивних доріжок: Проектована мережа прогулянкових стежок виконується за технологією «м'якого мощення» зі **стабілізованої гранітної крихти**.

Конструктив: Ущільнена ґрунтова основа \rightarrow Шар геотекстилю (розділення фракцій) \rightarrow Щебенева основа (фракція 20- 40 мм) \rightarrow Розклицювання дрібним щебенем \rightarrow Фінішний шар гранвідсіву (фракція 2-5 мм).

Ефект: Таке покриття є повністю водопроникним, що дозволяє уникнути поверхневого стоку та калюж, забезпечуючи живлення ґрунтових вод.

Доступність (Інклюзія):

Ключовим елементом безбар'єрності є влаштування **пологого пандусу** в ландшафті (ухил до 5%), що з'єднує верхню терасу парку з

прогулянковим рівнем. Це забезпечує комфортний доступ для ветеранів на кріслах колісних та маломобільних груп населення.

Дерев'яні настили: У зонах безпосереднього контакту з водою (оглядові майданчики біля дощових садів) використовуються припідняті настили з термомодифікованої деревини.

Висновки до розділу 3.5:

Запропонована проектна пропозиція демонструє комплексний підхід до ревіталізації деградованих прибережних територій. Поєднання гідротехнічних рішень (використання води з озера, дощові сади), екологічних методів (водопроникні покриття, підтримка біорізноманіття) та соціально орієнтованого зонування (меморіал, реабілітація) дозволяє створити стійкий громадський простір, що відповідає сучасним викликам урбаністики.

РОЗДІЛ 4. ОХОРОНА ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКА В НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ

4.1. Концепція цивільного захисту в структурі громадського простору

В умовах воєнного стану та підвищених ризиків техногенного характеру, проектування громадських просторів вимагає інтеграції захисних споруд цивільного захисту. Відповідно до ДБН В.2.2-5:2023 «Захисні споруди цивільного захисту», проектним рішенням передбачено використання підземного простору як об'єкта подвійного призначення (СПП).

4.1.1. Характеристика проєктованого укриття (Підземний паркінг «Театральний»)

Об'єктом для розміщення захисної споруди обрано проєктований напівпідземний паркінг у зоні готельного комплексу «Надія».

Клас укриття: Протирадіаційне укриття (ПРУ) групи П-1, розраховане на захист від дії звичайних засобів ураження, уламків та ударної хвилі.

Місткість: Розрахункова площа паркінгу дозволяє розмістити до 1500 осіб (з розрахунку 1.5–2.0 м² на особу при короткочасному перебуванні).

Конструктивні рішення захисту:

Огороджуючі конструкції виконуються з монолітного залізобетону підвищеної міцності.

Товщина ґрунтової засипки над перекриттям (експлуатована тераса скверу) становить 800 мм, що забезпечує коефіцієнт захисту від проникаючої радіації $K_z=1000$.

4.1.2. Інженерне забезпечення життєдіяльності укриття Для забезпечення автономного перебування людей протягом 48 годин передбачено:

Вентиляція: Система припливно-витяжної вентиляції з ручним приводом на випадок знеструмлення. Встановлення фільтрів-поглиначів (ФП 300) для очищення повітря від пилу та отруйних речовин.

Водопостачання та водовідведення: Влаштування аварійних баків запасу питної води (з розрахунку 3 л/добу на особу). Санітарні вузли підключаються до міської каналізації через запірну арматуру (для запобігання зворотного потоку).

Електропостачання: Основне живлення від міської мережі, резервне — від дизель-генератора, розміщеного в ізольованому приміщенні з окремим газовідводом.

4.1.3. Евакуаційні виходи та доступність

Згідно з нормами, запроєктовано два розосереджені евакуаційні виходи:

Вихід №1: Через сходову клітку та пандус безпосередньо в будівлю готелю.

Вихід №2: Через тунельний вихід на територію скверу (за межі зони можливих завалів будівлі).

Інклюзія: Всі шляхи евакуації дублюються пандусами, що забезпечує доступність укриття для осіб з інвалідністю, які перебувають на площі.

4.2. Охорона праці при виконанні будівельно-монтажних робіт

4.2.1. Технологічна безпека при будівництві підземного паркінгу

Враховуючи щільну історичну забудову та складні інженерно-геологічні умови, будівництво паркінгу виконується методом «Стіна в ґрунті» (Slurry Wall).

Заходи безпеки:

Використання бентонітової суспензії для запобігання обвалу стінок траншеї до бетонування.

Моніторинг деформацій навколишніх будівель (Драмтеатр, готель) шляхом встановлення геодезичних марок.

Огородження будівельного майданчика суцільним парканом висотою 2.5 м з козирком для захисту пішоходів.

4.2.2. Безпека праці при реконструкції магістралі (З'єднання Бульварів)

Роботи на ділянці з'єднання Північного та Південного бульварів відносяться до робіт підвищеної небезпеки через наявність діючого транспортного потоку.

Організація будмайданчика: Встановлення тимчасових дорожніх знаків та світлової сигналізації для огороження місць розриття (влаштування біодренажних каналів).

Земляні роботи: При влаштуванні траншей для bioswales глибиною понад 1.0 м передбачити укіс стінок або тимчасове кріплення щитами для запобігання зсуву ґрунту на робітників.

Захист від наїзду: Робочі зони відокремлюються від проїжджої частини бетонними блоками типу «Нью-Джерсі». Робітники забезпечуються сигнальними жилетами 3-го класу захисту.

4.3. Пожежна безпека проєктованих об'єктів

4.3.1. Забезпечення проїзду пожежної техніки

При реконструкції профілю бульварів та площі перед театром дотримано вимоги ДБН Б.2.2-12:2019 щодо доступу спецтехніки.

Навантаження на покриття: Конструкція мощення на Event-площі біля Драмтеатру розрахована на навантаження від пожежного автодрабини (вагою до 30 т).

Ширина проїздів: Оптимізована ширина смуг руху на бульварах (3.0 м) забезпечує безперешкодний проїзд габаритної техніки. Центральна розділова смуга (в місцях розривів) дозволяє розворот спецтранспорту.

4.3.2. Протипожежне водопостачання

Вздовж **Бульварів** запроєктовано встановлення пожежних гідрантів на кільцевому водопроводі з радіусом обслуговування 150 м.

Висновки до Розділу 4: Розроблені заходи гарантують комплексний захист населення. Інтеграція споруди подвійного призначення (паркінг укриття) в структуру громадського простору відповідає викликам воєнного часу, а технологічні рішення будівництва («стіна в ґрунті») забезпечують збереження існуючої забудови та безпеку працівників.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

У магістерській роботі вирішено актуальну науково-практичну задачу формування інтегрованої системи громадських просторів Івано-Франківська шляхом створення безперервного водно-зеленого каркаса. На основі проведеного аналізу та розроблених проектних пропозицій зроблено наступні висновки:

Містобудівна інтеграція: Запропоновано концепцію **Лінійно вузлового каркаса**, що об'єднує розрізнені рекреаційні зони (Міське озеро, Парк Ветеранів) з адміністративним центром через вісь Північного та Південного бульварів. Це дозволяє подолати фрагментацію міської тканини та створити пішохідний маршрут довжиною понад 3 км.

Морфологічна реставрація вулиць: Обґрунтовано стратегію «**Вуличної дієти**» (**Street Diet**) для реконструкції з'єднання Бульварів. Відновлення історичного широкого профілю з зеленими буферами та велоінфраструктурою, замість існуючої «технократичної» автомагістралі, дозволяє знизити аварійність та покращити екологічний стан району.

Кліматична адаптація: Вперше для умов Івано-Франківська застосовано комплексний підхід до боротьби з «**тепловими островами**». Впровадження біодренажних систем (bioswales) на бульварах, штучного струмка на площі біля Драмтеатру та дощових садів у Парку Ветеранів забезпечує зниження температури поверхонь на 10–15°C та ефективне управління дощовими стоками (концепція «**Sponge City**»).

Соціальна інклюзія та Універсальний дизайн: Проект демонструє перехід від бар'єрного середовища до повної доступності. Демонтаж сходів біля Драмтеатру та влаштування мультифункціонального

бетонного ландшафту вирішує питання доступу МГН та одночасно легалізує молодіжну субкультуру (скейт-спот), знижуючи соціальну напругу.

Підземна урбаністика: Доведено ефективність використання підземного простору для вирішення транспортних проблем. Розміщення дворівневого паркінгу під площею біля готелю «Надія» дозволяє звільнити поверхню від автотранспорту для рекреації та створити надійне укриття (СПП) для мешканців в умовах воєнного стану.

Екологічна ревіталізація: Стратегія втручання в Парк Ветеранів базується на принципах мінімального впливу (**Low Impact Design**). Збереження заболочених територій та використання їх гідрологічного потенціалу (перехоплення води з озера) дозволяє створити стійку екосистему, яка не потребує значних експлуатаційних витрат.

Таким чином, реалізація запропонованого проєкту дозволить перетворити Івано-Франківськ на місто з сучасною «синьо-зеленою» інфраструктурою, комфортне для всіх груп населення та стійке до кліматичних і антропогенних викликів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності» : від 17.02.2011 № 3038-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 34. Ст. 343.
- ДБН Б.2.2-12:2019. Планування та забудова територій. Київ : Мінрегіон України, 2019. 185 с.
- ДБН В.2.3-5:2018. Вулиці та дороги населених пунктів. Київ : Мінрегіон України, 2018. 51 с.
- ДБН В.2.2-40:2018. Інклюзивність будівель і споруд. Основні положення. Київ : Мінрегіон України, 2018. 64 с.
- ДБН В.2.2-5:2023. Захисні споруди цивільного захисту. Київ : Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України, 2023. 102 с.
- ДСТУ 8751:2017. Безпека дорожнього руху. Огородження дорожні і напрямні пристрої. Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2017.
- Гейл Я. Міста для людей / пер. з англ. О. Угнівенко. Київ : Основи, 2018. 272 с.
- Джекобс Дж. Смерть і життя великих американських міст / пер. з англ. О. Йолкіна. Київ : CANactions, 2018. 408 с.
- Спек Д. Прогулянкове місто. Як зробити місто більш придатним для життя / пер. з англ. О. Мимрук. Харків : Фабула, 2022. 352 с.
- Вучик В. Р. Транспорт у містах, зручних для життя / пер. з англ. А. Білоус. Київ : CANactions, 2017. 560 с.
- Тімохін В. О. Урбаністика : навч. посіб. Київ : КНУБА, 2017. 432 с.

Крижановська Н. Я. Основи ландшафтного дизайну : підручник. Київ : Ліра-К, 2019. 224 с.

Шульга Г. М., Кучерявий В. П. Ландшафтна архітектура : підручник. Львів : Новий Світ-2000, 2020. 380 с.

Лінч К. Образ міста / пер. з англ. Київ : CANactions, 2021. 208 с.

Бигіч С. В. Принципи формування громадських просторів в умовах реконструкції історичного центру міста. *Сучасні проблеми архітектури та містобудування*. 2019. Вип. 54. С. 112–120.

Дьомін М. М. Система громадських просторів як фактор гуманізації міського середовища. *Містобудування та територіальне планування*. 2018. Вип. 66. С. 45–52.

Ігнат'єва О. В. «Вулична дієта» (Street Diet) як інструмент сталого розвитку транспортної інфраструктури міст. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія : Архітектура. 2020. Т. 2. № 1. С. 88–95.

Кучерявий В. П. Урбоекологічні основи фітомеліорації та озеленення міст. Львів : Світ, 2011. 360 с.

Петришин Г. П. Містобудівний розвиток Івано-Франківська в контексті європейських тенденцій. *Архітектурний вісник КНУБА*. 2021. Вип. 22. С. 14–23.

Самойленко Є. О. Блакитно-зелена інфраструктура як засіб адаптації міст до змін клімату. *Проблеми розвитку міського середовища*. 2021. № 2 (26). С. 130–139.

Dreiseitl H., Grau D. Recent Waterscapes: Planning, Building and Designing with Water. Basel : Birkhäuser, 2009. 176 p.

Dunnett N., Clayden A. Rain Gardens: Managing Water Sustainably in the Garden and Designed Landscape. Portland : Timber Press, 2007. 188 p.

Gehl J., Svarre B. How to Study Public Life. Washington : Island Press, 2013. 190 p.

Beatley T. Biophilic Cities: Integrating Nature into Urban Design and Planning. Washington : Island Press, 2011. 191 p.

Yu K. Sponge City: Theory and Practice. *Landscape Architecture Frontiers*. 2015. Vol. 3. P. 10–21.

Стратегія розвитку міста Івано-Франківська на період до 2028 року. URL: <http://www.mvk.if.ua/> (дата звернення: 05.02.2026).

План сталої міської мобільності Івано-Франківська (SUMP). URL: <https://warm.if.ua/> (дата звернення: 05.02.2026).

Climate Change Adaptation: Sheffield's Grey to Green Scheme. URL: <https://www.greytogreen.org.uk> (дата звернення: 05.02.2026).

Official website of COBE Architects: Israels Plads project details. URL: <https://cobe.dk/place/israels-plads> (дата звернення: 05.02.2026).

Turenscape Landscape Architecture: Qunli Stormwater Park. URL: <https://www.turenscape.com> (дата звернення: 05.02.2026).

Генеральний план міста Івано-Франківська : пояснювальна записка / Івано-Франківська міська рада. Офіційний сайт міста Івано-Франківська. URL: <http://www.mvk.if.ua/> (дата звернення: 05.02.2026).

ПЛАГІАТ

Звіт подібності

Метадані

ДОКУМЕНТ

Заголовок

Кваліфікаційна робота

Автор

Дольний О.

Науковий керівник / Експерт

ІД документу

333264938

ОРГАНІЗАЦІЯ

Назва організації

King Danylo University

підрозділ

King Danylo University

ЗВІТ

Дата звіту

2/11/2026

Дата редагування

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

25
Довжина фрази для коефіцієнта подібності 2

9249
Кількість слів

77951
Кількість символів